

DOPIŠ PRO TEBE

DNEŠNÍ HEREZE O KRISTU

13/80

Zamyslíme-li se nad tím, co dnes čteme v článcích a knihách některých teologů, psaných obvykle NEJASNÝM SLOHEM, o kristologických otázkách, vidíme, že otevřeně nebo zastřeně míří k POPÍRÁNÍ KRISTOVA BOŽSTVÍ.

I. Východiskem je pro ně NEGATIVNÍ POSTOJ K NICEJSKÉMU A CHALCEDONSKÉMU SNĚMU. V pozadí je falešný názor, že je možné katolické pravdy víry a jejich smysl měnit. Říkají, že dát věroučným formulacím, jako je nicejské vyznání víry, definitivní hodnotu, znamená, vázat pravdy víry (dogmata) na výrazy vzaté z jiného kulturního prostředí a filosofického myšlení. Toto tvrzení ovšem odporuje pravému slovu zjevení. Proto tvrdí tito více méně heretičtí teologové, že křesťanství bylo ovlivněno ve svém učení řeckou a římskou kulturou. Mimoto má slovo svůj význam v určitém jazyku a často se nedá přeložit do jiného, např. hypostasis, usia, prosopon, jak už upozorňoval sv. Jeroným. A pak i v témže jazyku mění slovo během času svůj smysl.

Je jisté, že Církev musí bdít nad tím, aby se do věroučné definice nevnášelo myšlení lidské, národní nebo dobové. Když Církev definuje, užívá slov jen jako nástrojů k vyjádření myšlenky, kterou napřed dobře uvážila a která obsahuje zjevenou pravdu. Často trvalo velmi dlouho, než Církev některé dogma definovala a uvažovala o každém slovu, které použila k příslušné definici.

Tedy PŘEDMĚTEM VÍRY NENÍ FORMULACE, NÝBRŽ PRAVDA, TOUTO FORMULACÍ VYJÁDŘENÁ. To znamená, že definovaná pravda Bo-

žího zjevení musí zůstat neporušená, i když se vyjádří novým způsobem.

JESTLIŽE DNES NĚKTEŘÍ ZDŮRAZŇUJÍ POTŘEBU NOVÝM ZPŮSOBEM VYJADŘOVAT OBSAH VÍRY, ABY BYL SROZUMITELNÝ DNEŠNÍMU ČLOVĚKU, NESMĚJÍ ZAPOMÍNAT, ŽE ZMĚNOU SLOVA NESMÍ BÝT PORUŠEN ZJEVENÝ POKLAD VÍRY!

2. Značný vliv i na katol. teology měl protestantský teolog Rudolf BULTMAN svou DEMYTOLOGISAČNÍ TEORIÍ. Podle něho nenajdeme v Písmě to, co Kristus učil, ale to, co věřili a hlásali apoštolové. Teprve odmytologizováním Písma dojdeme k jádru Ježíšova učení. Vychází z poznatků historické kritiky, » že evangelia – prakticky jediný pramen o Ježíšovi z Nazareta – nemůžeme považovat za objektivní zprávu o jeho životě a činnosti. Tím byl do značné míry otřesen základ tradiční křesťanské teologie. Někteří teologové se snažili oponovat kritice a zachraňovat, co se dá. Bultman právě naopak: přijímá a prohlubuje nejpřísnější historickou kritiku. Vyprávění evangelií používá jazyka své doby – mýtu. Objektivují a historizují skutečnosti, které dnes nazýváme existenciálními. Tak vypravování o Zmrtvýchvstání Ježíšově promítá do historické roviny existenciální zkušenosti setkání věřícího člověka s Ježíšem, který ho oslovuje. Základem teologie nemůže být tedy historický Ježíš, ale jen Ježíš viděný očima víry. Proto lze pravý smysl evangelií pochopit jen tehdy, když se převede do dnešního myšlenkového světa. « (Tvář 1968, č. 2. s. 43) – Jak vidět, ožívají tu staré MODERNISTICKÉ HERIZE, odsouzené už sv. Piem X.

Na tvrzení, že evangelia nejsou histor. pramenem Kristova života, nýbrž jen sbírkou lidového vyprávění o Ježíši z Nazareta, vydala na žádost II. Vaticana Biblická komise instrukci o HISTORICKÉ PRAVDĚ EVANGELIÍ. Je samozřejmé, že evangelia nepodávají Kristův život ve smyslu historika 20. stol. Jeho řeči nejsou přesné reprodukce magnetofonového záznamu. Je tu však jistota o jejich obsahu i o událostech, protože jsou tu živí svědkové. Co praví Jeruzalémská bible o evangeliu sv. Jana, platí i o ostatních: » *Evangelistovi záleželo především na tom, aby osvětlil smysl historie, která je právě tak božská jako lidská, ale také teologie, která se rozvíjí v čase, ale hrouží se do věčnosti. Chce vypravovat věrně a předložit víře lidí duchovní událost, která se stala ve světě příchodem Ježíše Krista: Vtělení Slova pro*

spásu lidstva. « Proto evangelista vybírá a podává zvláště ta fakta, která potřebuje k tomu, aby dosáhl svého cíle.

Dnes se ozývá i mezi křesťany renanovské učení o Ježíši z Nazareta, kterého láska jeho učedníků povýšila na Mesiáše a Syna Božího. Jeho božství je prý dílem lidským; bylo mu přiznáno prvotní křesťanskou společností, ve které vyrostl v Boha, když nepřestal žít v srdci svých učedníků. Smrt na kříži a jeho pohřeb jen podporovaly vzpomínky na něho, a tak » vstal z hrobu « utrpení a žil dále v myslích těch, kdo se těšili myšlenkami na něho. Tak prý byl pozvolna Ježíš z Nazareta přetvořen v Krista – Boha.

Možná, že stoupenci ASCENDENČNÍ (vzestupné) KRISTOLOGIE si ani neuvědomují, jak se vlastně dostávají touto cestou k popírání Kristova Božství. Zdá se jim totiž, že zdůrazněním Kristova Božství, jak vidíme na sněmech a v životě Církve, není dost vyzvednuto jeho člověčenství, které nesmí být zanedbáváno. Je přece nejen náš Pán, nýbrž i náš bratr. Zapomínají však, že existence Kristova člověčenství je v evangeliu tak jasná, že o něm nebyly a nejsou spory. Proto je prakticky nikdo nepopírá, zatím co jeho božství se napadá ve všech dobách.

Kdybychom však chtěli k jeho božství dospět od jeho člověčenství, nutně bychom dospěli k popření jeho božské přirozenosti, jak ukázal už sv. Cyril Alexandrijský (412-444), když dokazoval Kristovo božství proti těm, kdo je popírali: » *Náš Pán Ježíš Kristus, pravý a přirozený Syn Boží, je zároveň Bůh a člověk; ne však člověk obožený (deificatus), podobně jako ti, kteří se stávají milostí účastni na božské přirozenosti, nýbrž pravý Bůh, který pro naši spásu se nám zjevil v lidské podobě.* « (Ep. I, P.G. 77)

DEKLARACE, kterou vydala Kongregace pro nauku víry, odmítá bludná učení v tomto směru, která se dotýkají i křesť. nauky o NEJSV. TROJICI. Připomíná chalcedonský sněm, který prohlásil, že Syn Boží byl zplozen Otcem podle svého božství od věčnosti a narodil se v čase z Marie Panny podle svého člověčenství. V jedné a to božské osobě spojuje náš Vykupitel božskou a lidskou přirozenost.

Dnes se snaží někteří teologové popírat, že tyto základní křesťanské pravdy o Kristu Bohu a o Duchu sv. nám byly zjeveny – praví Deklarace. Tak dospějí k tvrzení, že Ježíš byl člověk s lidskou osobou a jeho tajemství je v tom, že Bůh se v něm

zjevil a byl v něm přítomen vrcholným způsobem. Deklarace doslovně praví: » *Kdo takto smýšlí, je daleko od pravé víry v Krista, i když tvrdí, že zvláštní přítomnost Boha v Ježíši působí, že on je nejvyšším a definitivním výrazem božského zjevení. A nezachrání pravou víru v Kristovo Božství ani připuštěním, že Ježíš se může nazývat Bohem, protože v jeho osobě, o které praví, že je lidská, je Bůh svrchovaně přítomen.* «

Deklarace připomíná, že ten, kdo tak opouští víru ve skutečné božství Ježíše Krista, opouští tajemství Nejsv. Trojice, opouští učení o Duchu sv., který od věčnosti vychází z Otce a Syna. To jsou pravdy, které jsou dostatečně vyjádřené ve zjevení, a proto byly od počátku předmětem křesťanské víry.

V rozporu s těmito pravdami víry se dnes objevují – jak konstatuje Kongregace pro nauku víry – bludné názory, podle kterých nám nebylo zjeveno, že Syn Boží je od věčnosti v tajemství Božství odlišný od Otce a Ducha sv. Tím ovšem dospívají nejen k tvrzení jedné a to lidské osoby v Kristu, nýbrž také unitářství. Víra v Nejsv. Trojici je charakteristickým a podstatným znakem křesťanské víry. Otec posílá na svět Syna a Syn spolu s Otcem posílá Božímu lidu Ducha sv., dárce života. A v tomto zjevení, které zřejmě nemluví k popíračům Kristova božství, je věřícím dáno také jisté poznání života Božího, ve kterém » *Otec plodící, Syn plozený a Duch sv. vycházející, jsou soupodstatní a sobě rovni. Stejně všemohoucí a stejně věční,* « jak říká lateránský sněm.

V prohlášení se také praví, že se nevylučuje podávat tyto pravdy novým způsobem nebo prohlubovat jejich chápání. Nesmí se však vykládat jinak, než jak jim rozuměla a jak jim rozumí Církev. To zdůraznil i II. vatik. sněm, před ním Jan XXIII., po něm Pavel VI.

» *Neporušená pravda těchto tajemství je svrchovaně důležitá pro celé tajemství, týkající se Krista. Patří tak k jeho podstatě, že kdybychom je změnili, narušili bychom celý poklad zjevení,* « praví Deklarace. Je to pochopitelné; celé zjevení tíhne ke Kristu a budova Církev stojí na PEVNÉM ZÁKLADĚ KRISTOVA BOŽSTVÍ!

Své dotazy a připomínky pište na adresu :

VELEHRAD, Postfach 592, CH-8026 Zürich